

Wie toont dat het beter kan?

I

De Morgen, 7 juli 2011

Marc Hooghe vindt dat er geen honderd andere manieren zijn om de financiële en staatkundige problemen van België op te lossen.

I **Marc Hooghe** is hoogleraar politieke wetenschappen aan de KU Leuven.

Voor wie beroepshalve wel eens regeerakkoorden moet lezen, heeft de nota van formateur Di Rupo iets vertrouwds. Een paar miljard hier, een paar miljard daar, zonder echt aan heilige huisjes te raken. Hete hangijzers die delicaat worden doorverwezen naar een tweetalige kamer van het Hof van Cassatie. Grote principes die eerst worden bevestigd, waarna er kwansuis in een bijzin toch "uitzonderlijk" een paar honderd miljoen wordt afgepitst. That is the stuff that politics is made of. Dat is de manier waarop regeerakkoorden traditioneel worden gesloten, en voordat er hier direct weer van alles over loodgieters wordt geroepen: ook in het buitenland zien we dat regeerakkoorden net op dezelfde manier in elkaar zitten.

Duivenmelker

Wie grote bevlogen idealen verwacht, heeft niets te zoeken in een regeerakkoord. Daarvoor moet je het eerder hebben van een partijprogramma, en zelfs in dat genre is de afgelopen decennia flink de klad gekomen. De vraag is echter of dat zo erg is. De grote conservatieve auteur K.R. Popper stelde al dat wie op hardnekkige wijze een utopisch ideaal nastreeft, uiteindelijk het leven van zijn medeburgers tot een hel zal maken. Een echt grote visie zit er inderdaad niet in de tekst, het komt eerder neer op het zorgvuldig afknabbelen van wat geld, daar waar het het minst pijn doet. Maar opnieuw: liever zo dan omgekeerd. In de Britse en Nederlandse regeerakkoorden wemelt het wel van grote ronkende woorden, en in de praktijk betekent dat brutale bezuinigingen op alles wat van waarde is en dus ook weerloos: cultuur, onderwijs en gezondheidszorg gaan er voor de bijl. De ingrepen van Di Rupo zijn wat dat betreft bijzonder mild te noemen. Buitenlandse collega's staan altijd versteld als ik hen vertel dat de Belgische staat ons betaalt als er iemand bij ons thuis de strijk komt doen. En zij kijken al even verbaasd als ze vernemen hoeveel mensen zelfs voor de minste verplaatsing de auto nemen, omdat de bedrijfswagen nu eenmaal toch gratis is. Dat soort dingen zullen er dus onvermijdelijk uitgaan, en als dat de komende maanden niet gebeurt, dan zal het wel over enkele jaren gebeuren. De vakbonden zullen in het najaar wel hun duivels ontbinden, maar een aantal ingrepen gaan toch in elk geval moeten gebeuren.

De antwoorden van de politieke partijen druppelen nu geleidelijk binnen en ten laatste tegen vanavond wil Di Rupo van iedereen duidelijkheid. Dat is behoorlijk spannend, en het doet denken aan een duivenmelker die wacht tot zijn duiven vallen. Maar toch: de nota is zo gedetailleerd en uitvoerig nagerekend tot op drie cijfers na de komma, dat het bijzonder lomp zou zijn om met een keihard njet af te komen. Je ziet ook zo waar er nog wel marges zitten voor de onderhandelingen, en waar zowel links als rechts nog wel wat extra uit de brand kan slepen.

Een al dan niet omfloerst 'nee' ligt dus niet voor de hand, maar het kan natuurlijk altijd nog. Partijen kunnen zich laten leiden door platvloerse electorale motieven, en aansturen op heilloze vervroegde verkiezingen. Ze kunnen zich ook laten opjuttten door gevaarlijke extremisten die zich aan de donkere marges van het politieke spectrum bevonden. En, zoals Popper al wist, dat soort rechtlijnige extremisten kan enkel de hel op aarde voorbereiden. Maar om het nu maar filosofisch te beschouwen: zoveel maakt het eigenlijk niet uit. Het lijkt twijfelachtig dat Elio Di Rupo zijn wensdroom zal kunnen waarmaken, en dat hij al op 15 augustus zal worden opgenomen in de galerij der Belgische premiers. Maar als er in het najaar zonodig eerst verkiezingen en stakingen moeten volgen, dan zal het voor volgend jaar

zijn. En als ik eens mag voorspellen: de uiteindelijke tekst zal ook dan heus niet zo veel afwijken van wat er nu op tafel ligt.

Afblokken is gemakkelijk

Zelfs op het communautaire vlak vertoont de teksten alle kenmerken van een evenwichtig compromis. Na bijna veertig jaar aandringen wordt B-H-V eindelijk gesplitst, en de kostprijs valt al bij al mee. Een aantal administratieve pesterijen tegen de Franstalige inwoners van de faciliteitengemeenten houden op, en Brussel krijgt geld voor zijn hoofdstedelijke functie. Maar zelfs wanneer je het vergelijkt met wat Berlijn ontvangt in het kader van de Duitse Finanzausgleich, is dat nog altijd een redelijk bedrag. Aanhangers van de Baert-doctrine zouden deze kans om B-H-V te splitsen dan ook met beide handen moeten grijpen.

De tekst zoals die nu voorligt is verre van ideaal, maar het is een uitgewerkt en evenwichtig voorstel. In feite zou je ook hier het principe van een 'constructieve motie van wantrouwen' moeten hanteren. Wie nu keihard de nota afwijst, zou als opdracht moeten krijgen aan te tonen dat het beter kan. Alles afblokken is gemakkelijk, maar daar wordt niemand beter van.

De tekst zoals die nu voorligt is verre van ideaal, maar het is een uitgewerkt en evenwichtig voorstel

© 2011 De Persgroep Publishing